

Samenvatting

OOB-accountantsorganisaties zetten serieuze stappen om fundamenteel te veranderen en te verbeteren

OOB-accountantsorganisaties werken serieus aan een fundamentele verandering en verbetering van de randvoorwaarden om de kwaliteit van hun wettelijke controles te verhogen en daarmee meer in het publiek belang te handelen.

Dat blijkt uit onderzoek van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) naar de opzet van de maatregelen die de accountantsorganisaties doorvoeren om hun cultuur, organisatie en processen te veranderen om de kwaliteit van de wettelijke accountantscontroles te verhogen.

Hieruit blijkt dat de vijf grootste accountantsorganisaties (de zogenoemde Big 4 en BDO) voorop lopen in de uitwerking van deze maatregelen in visie, beleid en procedures. Deze vijf accountantsorganisaties verrichten ongeveer 60 procent van alle wettelijke controles in Nederland. Ze zijn het verst met een aanpak om een verandering in governance, cultuur en gedrag te bewerkstelligen. Drie overige accountantsorganisaties die wettelijke controles verrichten bij organisaties van openbaar belang (OOB) volgen op enige afstand; één accountantsorganisatie loopt serieus achter. Volgend jaar zal de AFM vaststellen of de verandering in de organisaties is ingevoerd.

Onderzoeksuitkomsten geven vertrouwen

Gerben Everts, bestuurder bij de AFM: *“Dit rapport geeft vertrouwen. Na ons kritische rapport van vorig jaar over de kwaliteit van controles hebben deze accountantsorganisaties en de sector als geheel publiekelijk beterschap beloofd. De accountantsorganisaties hebben daarna inderdaad ingezet op het versterken van de randvoorwaarden voor betere kwaliteit.*

Van die inzet zien we een jaar later, vooral bij de vijf grootste accountantsorganisaties, het positieve resultaat. Hoewel er nog aandachtspunten zijn, verwachten we dat met de gezondere inrichting én cultuur van de organisatie ook de kwaliteit verbetert. Bij de kleinere kantoren zijn de resultaten nog wisselend. Zij moeten meer vooruitgang boeken.”

Observaties en conclusies weergegeven in dashboard met scores

De AFM monitort de implementatie van de verbetermaatregelen. Daartoe heeft ze van april tot en met september 2015 onderzoek uitgevoerd bij accountantsorganisaties met een vergunning om OOB's te controleren. In het onderzoek zijn Accon avm, Baker Tilly Berk, BDO, Deloitte, EY, Grant Thornton, KPMG, Mazars en PwC betrokken.

De AFM heeft verschillende onderwerpen bekeken, zoals de governance van de accountantsorganisatie (bestuur en intern toezicht) en of het publiek belang doorslaggevend is in de cultuur, het gedrag en de processen. De AFM heeft ook gekeken naar de transparantie van de accountantsorganisaties naar hun stakeholders en de mate waarin het netwerk van deze organisaties de kwaliteit beïnvloedt.

De AFM heeft haar observaties en conclusies over de opzet van de verbetermaatregelen voor deze onderwerpen weergegeven in het 'Dashboard 2015 Verandering en verbetermaatregelen'. Ze heeft een score 5 toegekend als de accountantsorganisatie op alle relevante onderwerpen geheel voldoet aan de geformuleerde verwachting voor 2015. Een score 1 is toegekend als de accountantsorganisatie hieraan niet voldoet.

Figuur 1. Totaalscores dashboard 2015

Groter bewustzijn van belang van cultuur en gedrag

De OOB-accountantsorganisaties zijn zich meer bewust van het belang van cultuur en gedrag voor het realiseren van hun kwaliteitsdoelstellingen en als basis voor een solide kwaliteitsbeheersing die moet leiden tot goede controles.

De meeste OOB-accountantsorganisaties hebben echter nog een uitwerkings- of verdiepingsslag te maken als het gaat om gedrag en cultuur. Zij moeten zich bijvoorbeeld een concreter beeld vormen van de kwaliteitsgerichte cultuur die zij nastreven. Voor het bereiken van die cultuur is het ook van belang voldoende inzicht te verkrijgen in de al bestaande cultuur, onder meer door cultuurmetingen.

Bijna alle accountantsorganisaties hebben stappen gemaakt met de versterking van hun governance en de inrichting van een raad van commissarissen (rvc). Wel moet een aantal accountantsorganisaties de randvoorwaarden voor hun rvc concreter uitwerken. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het toekennen van specifieke bevoegdheden aan de raad, die voorheen doorgaans aan de aandeelhouders- of partnersvergadering waren toebedeeld. Ook gaat het om het uitwerken van de concrete verwachtingen van de tijdsbesteding, de aanwezige kennis, de ervaring en het gezag en de onafhankelijkheid van de rvc-leden.

Maatregelen rapport 'In het publiek belang'

De AFM heeft ook de voortgang vastgesteld die de OOB-accountantsorganisaties hebben gemaakt met het implementeren van de maatregelen uit het NBA-rapport '[In het publiek belang](#)'. Daarbij is gekeken naar 25 maatregelen waarvoor het initiatief voor de invoering mede ligt bij de OOB-accountantsorganisaties. De OOB-accountantsorganisaties zijn hier serieus mee bezig. Vergelijkbaar met de scores in het Dashboard 2015 lopen de vijf grootste accountantsorganisaties voorop en volgen de overige OOB-organisaties op enige afstand.

Vervolg in 2016 en 2017

Met dit onderzoek heeft de AFM inzicht gekregen in de opzet van de verandering en de verbetermaatregelen bij de OOB-accountantsorganisaties. Op basis hiervan gaat de AFM in gesprek met deze organisaties over de voortgang en intensiteit van het veranderproces. Ook wil ze bespreken of aanvullende maatregelen nodig zijn.

De AFM onderzoekt vanaf 2016 ook de 'werking' van de verbetermaatregelen, namelijk of visie, beleid en procedures zijn ingevoerd en worden nageleefd in de praktijk. Als blijkt dat de accountantsorganisaties onvoldoende voortgang boeken, kunnen formele handhavingsmaatregelen volgen.

Daarnaast voert de AFM reguliere onderzoeken uit naar de kwaliteit van de wettelijke controles door OOB-accountantsorganisaties. Naar verwachting zal de eerstvolgende rapportage over de kwaliteit van de controle van de Big 4-accountantsorganisaties in de tweede helft van 2016 publiek worden. In 2016 begint de AFM met het uitvoeren van geschiktheitsstoetsingen van alle zittende en nieuwe bestuurders en commissarissen van OOB-accountantsorganisaties. Vanzelfsprekend zal de AFM hierbij ook de rol die deze personen vervullen bij de veranderprocessen binnen de OOB-accountantsorganisatie betrekken.